

Youq Banhwnz Dingq Singyaem Ranzmbanj

在深夜聆听故乡的声音

□ Siz Caizfuh sij Muogz Sugij boiz

□石才夫 著 蒙树起 译

Ranzmbanj Mbouj Gyae

Aen coh mbanj dou gig miz eiqsei: Mbanjdauz. Ndaw mbanj dwg miz faexdauz, hoeng mbouj lai. Ndigah gou duenz aen mbanj dou baenzneix an coh, lauheiq mbouj dwg aenvih faexdauz. Ndaw mbanj dauqfanj miz haujlai gocuk, go’ndoek, cukhenj, cukyouz, seiqlengq cungj miz, mizmbangj maj ndaej mwncupcup, rumz cungj ci mbouj ndaej gvaqbae.

Vunzmbanj cungj heuh Mbanjdauz, hoeng aen coh “guenfueng” wnggai dwg “Mbanjdauzmoq”, aenvih aen mbanj doxdep haenx hix heuh Mbanjdauz, vihliux mbouj hawj vunz loengh loek, mbanj dou couh lai cih “moq” he.

Aen mbanj liz hawsingz Laizbinh Si hix couh 20 goengleix, miz lohngleihgaep doenggvaq. Hai ci daj Nanzningz bae, song diemjcung couh daengz lo. Aenvih mbouj gyae, loh hix ndei byaij, swlgeij hix gag miz ci, ndigah, haujlai bi gvaqdaej, gou gingciengz dauqma ranz. Cietcingmingz daiq lwgnyez dauqbae sauqmoh, ngoenzcieng dauqbae caeuq godaih、daegnuengx gwncauez, ndoet laeuj. Bingzseiz okcai gvaq loh, ndaejhoengq hix swnhbienh dauq baez ranz he.

Gangj dwg ranz, hoeng ndaw ranz caeux couh mbouj miz vunz youq lo. Cungqgyang gwnz ciengz ndawding, venj mbawsiengq daxmeh lij lix seiz louz roengzdaej haenx. Daxmeh gvaqseiq le, dou fatyienh de gawqyienz mbouj louz saek mbaw siengq roengzdaej. Gvaqlaeng caenhndei dawz mbaw swnhfwncwng de daengz yisuz yenyau, cingj baengzyoux gaij hung mbaw siengq gwnzde, coih ndei, guhbaenz gvaenghsiengq. Gungh guh le song fuk, fuk wnq cuengq youq aen ranz ndawsingz gou lo.

Baenzneix, naeuz dwg “dauqma ranzmbanj”, doiq gou daeuj gangj, mbouj rox daj baezlawz suenq. Aenvih gou roxnynih, gou caeuq ranzmbanj, soqlaiz caengz faenhai gvaq. Vunz ndaw mbanj daj dienh daeuj, baez hai bak, ranzmbanj couh youq henz rwz.

Mbanj dou gig nyaeq, caenhmiz geijcib ranz, mbouj gaeuq 300 vunz. Daengx mbanj cungj dwg singq Siz. Aen coh boux sai ciuq ciuhgeq dingh gij “cih” haenx daeuj lwnh ban lwnh daih, lwgmwbk cix mboujcaeq yawjnaek gijneix. Lumjbaenz ban gou dwg “caiz”, ban boh gou dwg “youj”, daengz ban lwg gou, baiz daengz ban “dwngh” lo. Youq ndaw mbanj, caenh yawj mingzcoh, couh rox de dwg ban lawz daih lawz, dongx hwnjdaej mbouj ndaej luenh. Boux ban hung haenx, yienznaeuz nienzgeij beij mwngz nyaeq, hix mbouj ndaej cigsoh heuh aen coh de, cix aeu heuh “au” “goeng” cij dwg aeueiq de. Dangyienz, nienzgeij beij gou nyaeq, banfaenh youh beij gou sang, seizneix raennaj le, gyoengqde hix

故乡不遥远

我们村有一个诗意的名字:桃村。

村里是有桃树,但不多。所以我猜我们村的得名,可能并不是因为桃树。村里竹子倒是很多,毛竹,黄竹,油竹,随处可见,有的长得很是茂盛,几乎是密不透风。

桃村是通俗的叫法,“官方”的名字应该是“新桃村”,因为相邻的村子也叫桃村,为了区别,我们村就多了个“新”字。

村子离来宾市区也就20公里,有二级公路通过。开车从南宁出发,两个小时左右就到了。因为不远,路途也方便,加上自己有车,所以,这么多年来,我倒是经常回家的。清明节是带孩子回去扫墓,春节则是回去跟大哥、弟弟一起吃个午饭,喝几杯酒。此外,平时出差顺道,也会抽空回一趟家。

说是家,但房子早就空了。客厅正面的墙上,挂着母亲的遗像。母亲去世后,我们发现老人家居然没留下一张照片。后来只好把她身份证拿到艺术学院,请朋友把那上面的照片放大,修好,做成像框。一共做了两幅,另一幅我放在城里的家了。

因此,说是“重返故乡”,于我而言,不知道该从哪一次算起。因为我觉得,我与故乡,从来就没有分开过。村里人打来电话,一张口,故乡就在耳边。

我们村很小,只有几十户人家,不到300口人。全村皆石姓。男孩按老祖宗定下的“字”排辈起名,女孩则无须讲究。比如我是“才”字辈,而我的父亲是“有”字辈,到我儿子这一辈,排的是“登”字辈。在村里,只需看名字,就知道是哪一辈的,称呼起来是不能乱的。辈分高的,哪怕年纪比你小,也不能直呼其名,而要叫声“叔”“公”以示尊重。当然,年纪比我小,辈分又比我高的,现在见了面,他们也不好让我叫他们“叔”了,开口先喊我“哥”,倒让我不知如何应答。

老家也有山,离村子并不远,走上30分钟,也就进山了。大多是些石山,光秃秃的岩石。水也有,是村后的一片水库,天旱时常常也跟着干涸。村里的山我们也叫“弄”,三面环山,朝村子的方向开了口子,里面是一片耕地,过去多年只种些红薯、玉米、黄豆之类的作物,最近这几年改种甘蔗了。山上也不长树,只在岩缝里长些杂草、灌木。山脚有一个溶洞,是我小时候和伙伴们“探险”的地方。我们曾经打着火把,钻进洞里,经过一番曲折,又从山的另一边出来,惊飞了无数栖息在洞中的蝙蝠。

印象深的还有村子里那块巨石。石头只露出一部分在外面,通体黝黑,布满了凹点,形似一头卧着的老牛。因此我们都叫它“公牛石”。小时候上学路过,或者放学后回家,我常常就在这块石头跟前发呆:这到底是块什么样的石头呢?怎么一点也不像山上的岩石呢?后来上了中学,知道天上会有陨石落下来,我甚至想到:村子里的这块“公牛石”会不会就是陨石呢?

现在当然知道,那不过是块普通的石头。但每次回去,我还是常到这块石头前,就站着。想我的那些祖先先辈,或许曾经都在这石头上坐过呢,心里竟有了想和它说话的冲动。

我小学一二年级上的是村里的学校。一间旧房子,一位老师,不到20个学生。老师是本村一位刚从部队复员的退伍军人,排“有”字辈。所以,他不许我们称他老师,同辈的就叫他“哥”,我们小一辈的,则叫他“叔”。他对我们管教极严,除了学好课文,还要求写好毛笔字。更难得的是,他上课讲的是一口标准的普通话。课余时间还带领我们开荒种地。我记得是种了一大片的蓖麻。收了蓖麻籽,晒干,拿到供销社卖钱,回来贴补教学用费。

很可惜,后来教学点调整,我们村里的小学因为学生太少,被合并到邻近的村子去了。此后,村里再也没有学校。没了学校,我的这位启蒙老师也就不做老师了,就在村里务农。他对他的几个孩子要求很严,所以整个村子,也只有他的孩子算是成绩比较好的,老大和老二都上了中专大学。有时回去,我也去看他,聊几句。我的这位“叔”老师,他虽没有受过任何正规的师范教育专业训练,但他的教学水平,我认为是最高的。

(1)

mbouj ndei eiqseiq hawj gou heuh gyoengqde “au” lo, hai bak sien heuh gou “go”, dauqfanj hawj gou mbouj rox baenzlawz bae dap.

Ranzmbanj hix miz bya, liz mbanj mbouj gyae geijlai, byaij 30 faencung, couh ndaej haeuj ndaw bya lo. Dingzlai cungj dwg byarin, rindat ndoq-ndatndat. Raemx hix miz, dwg benq suiigu raeblaeng mbanj, seiz mbwnrengx gingciengz hix gaenriengz hawq. Gij bya ndaw mbanj dou hix heuh “rungh”, sam mbiengj bya heux, mbiengj yienq coh aen mbanj haenx hai aen gemh he, ndawde dwg benq reih he, gaxgonq haujlai bi caenh ndaem mbangj doenghgo lumjbaenz lwgmaenz、haeuxyangz、duhhenj doenghgij neix, geij bi neix gaij ndaem gooi lo. Gwnz bya hix mbouj maj gofaex, caenh youq ndaw gehrin maj di nywjnyungz、faexcaz. Dinbya miz aen gamj he, mwh gou lij nyaeq gingciengz caeuq doengzdoi haeuj ndawde bae guhcaemz. Dou diemj dawz bogfeiz, ndonj haeuj ndaw gamj, sinhoj dwk daj baih’wnq bya okdaej, gyoengq vumzvauz ndaw gamj cungj ngaiz dou hwk dwk mbinfaengfaeng.

Lij ndaejgeiq gonj rinloet ndaw mbanj haenx. Gonjrin caenh loh ok deihtnamh dingz he, ndaemndatndat, cungj dwg gumz, lumj duzvaiz geq he naengh youq gizhaenx nei. Dou cungj heuh de baenz “rinvaizdaeg”. Seiz nyaeq hwnjhag loh gvaq, roxnaeuz cuengqhag dauqma, gou gingciengz youq baihnaj gonjrin haenx ngaenzgwd: Gonj rin neix guhmaz maj baenzneix? Vihmaz cungj mbouj lumj gij rin gwnzdat saek di ne? Gvaqlaeng hwnj cunghyoz, rox gwnzmbwn seiz mbouj seiz miz rin doek roengzdaej, gou seizhaenx couh gag naemj: Gonj “rinvaizdaeg” neix dwg mbouj dwg daj gwnz-mbwn doek roengzdaej ne? Seizneix gou rox lo, gonj rin neix dwg gonjrin bingzciengz he. Hoeng baeznaengz dauqbae, gou lijdwg gingciengz daengz dangqnaj gonj rin neix bae, ndwn saek yaep. Gou naemj, gyoengqvunz cojcoeng gou lauheiq cungj youq gwnz gonj rin neix naengh gvaq ne, ndawsim couh siengj caeuq gonj rin neix lwnhgoj.

Gou dwg youq aen hagdangz ndaw mbanj hwnj siujyoz it ngeih nienzgaep. Funghranz gaeuq he, boux lauxsae he, mbouj daengz 20 boux hagseng. Lauxsae dwg boux duivuj ginhyinz ngamq daj budui dauqma he, dwg ban “youj”. Ndigah, de mbouj hawj dou heuh de lauxsae, doengzban couh heuh de “go”, dou nyaeq gvaq de ban he, couh heuh de “au”. De guenj dou gig yiemz, cawzbae hag ndei govwnz le, lij iugouz sij ndei cihmauzbit. Engqgya noix raen dwg, de hwnjdangz gangj gij Vahgun haenx gig byauhacunj. Roengzdangz de lij daiq dou bae hai diegfwz. Gou ndaejgeiq ndaem le baenz benq gocoengh. Sou ndaej cehcoengh le, dak hawq, dawz bae gunghsiuhse gai, aeu ngaenz daeuj boujdiep ngaenzsonhag.

Gig hojsik, gvaqlaeng hagdangz diuzcingj, aen siujyoz mbanj dou aenvih hagseng noix lai, ngaiz doxgap daengz mbanj henz bae lo. Gvaqlaeng, ndaw mbanj caiq mbouj miz hagdangz lo. Mbouj miz hagdangz le, boux lauxsae gou hix mbouj guh lauxsae lo, couh youq ndaw mbanj guh hongnaz. De doiq geij boux lwg de cungj gig yiemz, ndigah daengx mbanj caenh miz geij boux lwg de cingzcik haemq ndei, lauxdaih caeuq lauxngeih cungj gauj ndaej cunghconh dayoz. Miz seiz dauqbae, gou hix bae yawj de, lwnh geij gawq goj. Boux lauxsae “au” neix, de yienznaeuz mbouj ndaej youq swlhan yozyau hagsib gvaq, hoeng gij sonhag suiibingz de, gou nyinhnaeuz gig sang.

(1)